

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Landenbeleid Sudan

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

1. Aanleiding

Op 31 augustus jl. heeft de Minister van Buitenlandse Zaken een algemeen ambtsbericht uitgebracht over de situatie in Sudan (bijlage 1). Het ambtsbericht beslaat de periode van februari 2021 tot en met juli 2022. Naar aanleiding van dit ambtsbericht dient het beleid ten aanzien van asielzoekers afkomstig uit Sudan opnieuw te worden bepaald. Deze nota is bedoeld ter besluitvorming hieromtrent. Het volgende ambtsbericht wordt naar verwachting eind 2023 gepubliceerd. Gelet op de verstreken periode sinds de publicatie van het ambtsbericht is waar relevant aanvullend meer actuele informatie betrokken. Momenteel geldt er voorts een besluit- en vertrekmoratorium voor politiek opposanten uit Sudan. Dit moratorium loopt af per 24 februari aanstaande.

2. Geadviseerd besluit

1. Ik adviseer u om de situatie in (delen van) Darfur en de Twee Gebieden **niet** te kwalificeren als een uitzonderlijke situatie zoals bedoeld in artikel 15, aanhef en onder c, van de Kwalificatierichtlijn (hierna: 15c-situatie).
2. Ik adviseer u om de volgende groepen als risicogroep aan te wijzen in het beleid:
 - a. Politiek opposanten, mensenrechtenactivisten en personen die actief zijn in de journalistiek en die daarbij significante kritiek leveren op de autoriteiten; en
 - b. LHBTI.

3. Kernpunten

Advies 1:

Bij de vraag of sprake is van een 15c-situatie worden in ieder geval de volgende elementen in samenhang gewogen:

- de vraag of partijen bij het conflict oorlogsmethoden hanteren die de kans op burgerslachtoffers vergroten of burgers als doel nemen;
- de vraag of het gebruik van die methoden wijdverbreid is bij de strijdende partijen;
- de vraag of het geweld wijdverbreid is of plaatselijk;
- de vraag of er een veiligheidsstructuur aanwezig is;
- de aantallen doden, gewonden en ontheemden onder de burgerbevolking ten gevolge van de strijd.

In zowel Darfur als de Twee Gebieden (Zuid-Kordofan en Blue Nile) is er veelal sprake van intercommunaal geweld en criminaliteit. Dit intercommunale geweld kwam vooral tot uitbarsting in reactie op relatief kleinschalige conflicten over

natuurlijke hulpbronnen (land, vee en/of water) en kleinschalige criminele incidenten, met name in Noord-, Zuid- en West-Darfur. Als gevolg hiervan zijn ook burgers het slachtoffer van geweldsincidenten zoals ook blijkt uit de omschrijvingen van de geweldsincidenten in het ambtsbericht. Niet alle geweldsincidenten zijn echter gericht op burgers en het merendeel van de doden valt dan ook niet onder burgers. De geweldsincidenten concentreren zich in verschillende gebieden en er lijkt sprake te zijn van pieken op verschillende momenten in de verslagperiode.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

Zo geldt voor West-Darfur bijvoorbeeld dat het in 2021 en 2022 t/m 31 juli veel geweldsincidenten plaatsvonden met ca. 2000 doden tot gevolg, waarvan ca. 410 burgerdoden. Sindsdien lijkt de veiligheidssituatie echter relatief stabiel te zijn.¹ In 2021 was er in piek in het aantal doden in Noord-Darfur (420 doden waarvan 156 burgerdoden), Zuid-Darfur (480 doden waarvan 138 burgerdoden), en in Zuid-Kordofan (ca. 380 doden waarvan 184 burgerdoden). Uit het ambtsbericht blijkt dat het aantal geweldsincidenten en het aantal doden ten opzichte van 2021 is afgenomen in 2022 (t/m 31 juli 2022). Hoewel de cijfers tot het einde van het jaar niet beschikbaar zijn uit het ambtsbericht blijkt uit een andere bron wel dat de geweldsincidenten in de tweede helft van 2022 zich niet hebben geconcentreerd in deze gebieden.² In Blue Nile is er daarentegen sinds de zomer van 2022 een piek (in ieder geval ca. 200 doden waarvan 0 burgerdoden t/m 31 juli 2022) terwijl het in de jaren daarvoor relatief stabiel was.

Hoewel het aantal burgerdoden ten aanzien van voorgaande jaren is toegenomen is dit aantal afgezet tegenover de totale bevolking van de verschillende deelgebieden relatief beperkt.³ In al deze gebieden is er voorts een inzet vanuit zowel de lokale als centrale regering om de veiligheid te doen terugkeren en er zijn verschillende raamovereenkomsten en verzoeningsovereenkomsten getekend met het verstevigen van de veiligheid als doel.

Wel is er sprake van een grote hoeveelheid ontheemden als gevolg van de verschillende geweldsincidenten die hebben plaatsgevonden. In 2021 was er een piek van ca. 3-3.2 miljoen binnenlandse ontheemden ten opzichte van ca. 2.1 miljoen in 2020. Dit was het hoogste aantal sinds 2014. In maart 2022 was het aantal ontheemden afgenomen naar ca. 2.9 miljoen. De meeste ontheemden kwamen uit de vijf deelstaten van Darfur en de Twee Gebieden, en bleven binnen die deelstaten.

Alle verschillende elementen in samenhang gezien is er geen sprake van dermate grootschalig, willekeurig en wijdverspreid geweld dat er gesproken kan worden van een situatie waarbij een willekeurige burger uit Darfur of de Twee Gebieden enkel door zijn aanwezigheid aldaar een reëel risico loopt op ernstige schade als

¹ UN Security Council, *Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan*, para. 8. ([sq-report-dec-en.pdf](#) ([unmissions.org](#))).

² UN Security Council, *Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan*. ([sq-report-dec-en.pdf](#) ([unmissions.org](#))).

³ In West-Darfur: ongeveer 1,8 miljoen in 2018, in Noord-Darfur: ongeveer 2,3 miljoen in 2018, Zuid-Darfur: ongeveer 5,3 miljoen in 2018, en in Blue-Nile: ongeveer 1,1 miljoen in 2018.

bedoeld in artikel 15 onder c van de Kwalificatierichtlijn en artikel 29, eerste lid, aanhef en onder b, onderdeel 3, van de Vw 2000.⁴

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Om vorengaande redenen adviseer ik u daarom om de situatie in (delen van) Darfur en de Twee Gebieden **niet** te kwalificeren als een 15c-situatie. Zie voor een meer uitgebreide omschrijving van de algemene veiligheidssituatie punt 4.2.2.

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

Advies 2a:

Gelet op hetgeen wordt overwogen in punt 4.3.3 en de verslechtering van de situatie voor mensenrechtenactivisten, journalisten en politiek opposanten adviseer ik u om **akkoord** te gaan met het aanmerken van voornoemde groepen als risicogroep in het beleid. Het is hierbij wel van belang dat er sprake is van significante kritiek op de autoriteiten gezien het feit dat autoriteiten sinds de noodverordening hun vizier met name gericht hebben op specifieke tegenstanders van het militaire bewind. Er blijkt uit het ambtsbericht immers niet dat elke journalist, mensenrechtenactivist en politiek opposant, ongeacht hun activiteiten, te maken kunnen krijgen met vervolging.

Voor demonstranten geldt dat er sprake is van gerichte arrestaties en gericht doden. Dit betrof personen die gezien werden als mogelijke tegenstanders van het militaire bewind. Ook blijkt uit de cijfers uit het ambtsbericht dat het merendeel van de demonstraties vreedzaam verloopt. Als gevolg hiervan is het dus niet zo dat zij allen per definitie een reëel risico lopen op vervolging of ernstige schade bij terugkeer en is er voorts ook geen blijk van dat elke persoon die heeft deelgenomen aan demonstraties wordt opgespoord en vervolgd. Indien u akkoord gaat met dit advies zullen personen die stellen te vrezen voor de negatieve aandacht van de autoriteiten enkel als gevolg van deelname aan demonstraties dus op basis van het algemene beleid worden beoordeeld. Zij zullen op basis van hun individuele omstandigheden aannemelijk moeten maken dat zij bij terugkeer in Sudan vanwege deelname aan de protesten zwaarwegende problemen (zullen gaan) ondervinden. Indien een vreemdeling deelgenomen heeft aan de protesten en geschaard kan worden onder voornoemde risicogroep dan kan de vreemdeling deze vrees met geringe indicaties aannemelijk maken.

Advies 2b:

Gelet op hetgeen wordt overwogen in punt 4.3.4 en de verslechtering van de situatie voor LHBTI personen in Sudan adviseer ik u om **akkoord** te gaan met het aanmerken van LHBTI als risicogroep.

4. Toelichting

4.1 Huidige beleid

In het huidige beleid geldt een besluit en vertrekmoratorium voor vreemdelingen die politieke activiteiten hebben verricht tegen de Sudanese autoriteiten (ongeacht of deze activiteiten voortkomen uit een fundamentele politieke overtuiging).

Voorts geldt dat de volgende groep is aangemerkt als risicogroep:

- vreemdelingen die behoren tot een niet-Arabische bevolkingsgroep afkomstig uit Darfur of Zuid-Kordofan en die hier voorafgaande aan het vertrek uit Sudan hun normale woon- of verblijfplaats hadden.

⁴ In dit artikel is artikel 15, aanhef en onder c van de Kwalificatierichtlijn geïmplementeerd.

Voorts wordt de volgende groep als kwetsbare minderheidsgroep aangemerkt:

- ontheemde (minderjarige) vrouwen uit Darfur, Zuid-Kordofan (inclusief Abyei) en Blue Nile.

Voorts wordt in het huidige beleid aangenomen dat het voor de volgende groepen niet mogelijk is om bescherming van de autoriteiten en/of internationale organisaties te verkrijgen:

- vrouwen die aannemelijk hebben gemaakt dat zij hebben te vrezen voor geweldpleging;
- vrouwen die aannemelijk hebben gemaakt dat zij hebben te vrezen voor genitale verminking;
- vreemdelingen die behoren tot een niet-Arabisch bevolkingsgroep afkomstig uit Darfur of Zuid-Kordofan en die hier voorafgaande aan het vertrek uit Sudan hun normale woon- of verblijfplaats hadden; of
- LHBTI.

Ten aanzien van adequate opvang geldt in het huidige beleid dat er wordt aangenomen dat:

- algemene opvangvoorzieningen niet beschikbaar en/of toereikend zijn; en
- de autoriteiten geen zorg dragen voor de opvang.

Ondanks voornoemd uitgangspunt kan in een voorkomend geval – na onderzoek – worden vastgesteld dat adequate opvang beschikbaar is en dat het kan worden gerealiseerd.

Tenslotte wordt in het huidige beleid aangenomen dat er geen sprake is van een binnenlands beschermingsalternatief als is geconcludeerd dat de vreemdeling een gegronde vrees heeft voor vervolging dan wel ernstige schade, tenzij uit het individuele dossier blijkt dat de vreemdeling zich elders kan vestigen.

4.2 Politieke context

De situatie in Sudan (met name ten aanzien van terugkeer) staat al geruime tijd in de aandacht van de politiek, de media en belangenorganisaties. Te verwachten valt dat (het ontbreken van) wijzigingen in het beleid dan ook tot aandacht zal leiden vanuit voornoemde hoeken. De verwachting is met name dat het niet stopzetten van (gedwongen) terugkeer hierbij prominent in de aandacht zal staan.

Daarnaast zal er ook aandacht zijn voor de invulling van het beleid ten aanzien van politiek opposanten als gevolg van de Afdelingsuitspraak van 15 december 2021. (zie ook punt 4.3). Het huidige besluit- en vertrekmoratorium voor politiek opposanten uit Sudan vervalt per 24 februari 2023. Het is daarom noodzakelijk om voor die datum een besluit te nemen over het beleid voor de groep politiek opposanten.

Beleid andere lidstaten

In april 2021 is er een aanvraag gedaan via EUAA (toen nog EASO) naar het beleid bij andere lidstaten. Gelet op het relatief korte tijdsbestek sinds deze aanvraag is er geen nieuwe aanvraag gedaan. Uit deze aanvraag is gebleken dat van de twintig lidstaten die hebben gereageerd er vanuit acht lidstaten vrijwillige terugkeer plaatsvindt naar Sudan en dat vijf van deze lidstaten, waaronder ons omringende landen, ook tot gedwongen terugkeer zijn overgegaan in de periode 2019-2021.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

Desgevraagd hebben deze lidstaten te kennen gegeven dat zij geen signalen hebben ontvangen van onregelmatigheden of andere incidenten bij het uitvoeren van gedwongen terugkeer. Omdat onder andere België, Frankrijk en Duitsland hebben aangegeven dat zij niet willen dat de door hun gedeelde informatie in de EASO query openbaar wordt gemaakt is er voor gekozen om niet nader te specificeren welk beleid de verschillende lidstaten voeren.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

4.3 Achtergrond

4.3.1 Politieke situatie

Uit het vorige ambtsbericht (4 maart 2021) bleek dat er in de verslagperiode in algemene zin een positieve ontwikkeling had plaatsgevonden. Dit was onder meer het gevolg van de val van het voormalige regime van Omar al-Bashir in 2019, de komst van een nieuwe transitieregering die mensenrechten beter respecteerde en kritiek beter leek te tolereren, en een verbetering in de veiligheidssituatie. Op 17 augustus 2019 werd er een constitutioneel akkoord gesloten tussen de militairen en de *Forces of Freedom and Change* (FFC, bestaande uit politieke partijen, gewapende groepen en maatschappelijk middenveldorganisaties en vakbonden) en waren er afspraken gemaakt over een transitieperiode van drie jaar en drie maanden. Gedurende deze transitieperiode trad een Soevereine Raad op als staatshoofd. Deze raad bestond uit vijf militairen en zes leden van de FFC. Gedurende de eerste 21 maanden van de transitieperiode, tot mei 2021, was een militair voorzitter van de Soevereine Raad en in de resterende achttien maanden zou een lid van de FFC voorzitter zijn.

Op 25 oktober 2021 besloot Luitenant-Generaal Abdel Fattah Al-Burhan echter om verschillende delen van het constitutionele akkoord op te schorten met als gevolg dat onder andere de Soevereine Raad werd opgeheven. Al-Burhan ontsloeg voorts alle gouverneurs en zette enkele civiele ministers en politieke leiders gevangen waaronder de Minister-President van de transitieregering Abdalla Hamdok. Vanwege het gebrek aan internationale steun voor de militaire machtsovername en de aanhoudende binnenlandse demonstraties werd op 11 november 2021 de Soevereine Raad echter weer ingesteld. Alle militaire leden daarin bleven aan maar de civiele leden die een transitie van de macht naar de burgers eisten werden vervangen door andere civiele leden. Hamdok ging hiermee akkoord en 21 november 2021 tekenden hij en Al-Burhan een overeenkomst waarna Hamdok weer kon aantreden als premier.

Dit alles leidde tot vele demonstraties, met name in Khartoum, maar ook in steden in Darfur. Op 24 december 2021 werd er noodverordening afgekondigd waarin het leger, de politie, de *General Intelligence Service* (GIS) en de *Rapid Support Forces* (RSF, een paramilitaire troepenmacht die is voortgekomen uit Arabische *janjaweed* milities) vergaande bevoegdheden kregen om personen en gebouwen te onderzoeken, bewegingsvrijheid te reguleren en goederen en eigendommen in te nemen. Als gevolg van toenemend geweld tegen demonstranten, de weigering van de militairen om Hamdok zijn eigen regering samen te laten stellen, en het gebrek aan een politiek plan om uit deze situatie te komen nam premier Hamdok op 2 januari 2022 ontslag. Op 29 mei 2022 is de noodtoestand uiteindelijk opgeheven. Op 4 juli 2022 verklaarde Al-Burhan dat het leger zich zou terugtrekken uit de onderhandelingen voor een politieke oplossing en dat het de vorming van een regering aan de civiele partijen zou overlaten.

Sinds het verschijnen van het ambtsbericht hebben meer dan 40 politieke en maatschappelijke organisaties waaronder ook de FFC op 5 december jl. een

raamovereenkomst getekend met de militaire autoriteiten met als uitgangspunten het installeren van een volledig civiele regering met een burgerpremier aan het hoofd van de veiligheidsdiensten en defensie, een parlementair federaal systeem, vrije verkiezingen en een eerlijke verdeling van de rijkdommen.⁵ De Speciaal gezant van de VN Volker Perthes heeft de raamovereenkomst een belangrijke doorbraak genoemd maar heeft gewaarschuwd voor het feit dat er nog belangrijke thema's behandeld moeten worden in de uiteindelijke definitieve overeenkomst.⁶ Protestgroeperingen, waaronder de verzetscomités, hebben de raamovereenkomst afgewezen vanwege de weigering om met de militaire machtshebbers samen te werken. Er is daarbij de zorg dat als gevolg van een verdere uitwerking van deze overeenkomst er geen vervolging zal plaatsvinden van de militaire machtshebbers.⁷ Er vinden daarom ook nog altijd demonstraties plaats.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

4.3.2 Algemene veiligheidssituatie

Uit het ambtsbericht blijkt dat de veiligheidssituatie in deze verslagperiode verslechterd is. Dit blijkt onder andere uit een toename van intercommunaal geweld en een toename in het aantal burgerdoden. In de deelstaat Khartoum is een toename van burgerdoden ten opzichte van 2020 (8 doden in 2022 tegenover 102 doden in 2021 en 122 doden in 2022 tot 31-07) zichtbaar als gevolg van het hardhandig neerslaan van demonstraties. Deze aantallen zijn echter niet zo hoog als de aantallen uit 2019 (294 doden).

In Darfur nam het geweld toe, met name sinds de militaire machtsovername van 25 oktober 2021. Het geweld in deze periode hield langer aan en er werden meer burgers dan normaal getroffen door het geweld. Gewapende Arabische milities en aanhangers van hen vielen dorpen aan waarbij werd geplunderd, burgers werden gedood of verkracht, of gedwongen verdwenen. Volgens het Rift Valley Institute, een van de geraadpleegde bronnen uit het ambtsbericht, kon dit herleid worden tot een vrees van Arabische gemeenschappen om hun macht te verliezen ten opzichte van niet-Arabische gemeenschappen. Volgens het VN *Panel of Experts* was een combinatie van toegenomen criminaliteit, onveiligheid en intercommunaal geweld de reden voor de verslechtering in de bescherming van burgers. In Noord en Zuid Darfur was er sprake van een duidelijke toename van zowel het totale aantal doden als het aantal burgerdoden in 2021 ten opzichte van de voorgaande drie jaren. In West-Darfur was de toename van het totale aantal doden en het aantal burgerdoden het grootst. Hoewel de Sudanese regering enkele maatregelen nam om de toegenomen gewelddadige confrontaties in verschillende delen van Darfur aan te pakken, oordeelde het UN Panel of Experts dat de meeste reacties traag waren. De Sudanese regering leek geen capaciteit te hebben om in heel Darfur veiligheidstroepen in te zetten voor de bescherming van burgers en voor het de-escaleren van spanningen of geweld.

⁵ Radio Dabanga, *Sudan's long-awaited framework agreement signed between military and civilian bodies*. ([Sudan's long-awaited framework agreement signed between military and civilian bodies - Dabanga Radio TV Online \(dabangasudan.org\)](https://dabangaradio.org/)).

⁶ UN News, *New political deal 'offers a path' to realizing Sudanese aspirations*. ([New political deal 'offers a path' to realizing Sudanese aspirations | UN News](https://www.un.org/news/story/2022/02/new-political-deal-offers-a-path-to-realizing-sudanese-aspirations)).

⁷ Radio Dabanga, *Sudan's long-awaited framework agreement signed between military and civilian bodies* & Human Rights Watch, *Sudan: Pact Omits Key Justice Reforms Critically Important to End Impunity*. ([Sudan: Pact Omits Key Justice Reforms | Human Rights Watch \(hrw.org\)](https://www.hrw.org/news/2022/02/02/sudan-pact-omits-key-justice-reforms)).

Uit een rapport van de *United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan* (UNITAMS)⁸ na de verslagperiode van dit ambtsbericht is gebleken dat de veiligheidssituatie in Darfur in de periode augustus tot en met november 2022 relatief stabiel is gebleven en dat grootschalig geweld is afgenomen in verhouding tot de eerste helft van 2022. Volgens UNITAMS hebben de lokale verzoeningsovereenkomsten die in juni-juli 2022 hebben plaatsgevonden in West en Zuid Darfur hieraan bijgedragen.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

In de Twee Gebieden (Blue Nile en Zuid-Kordofan) heeft de regering eenzijdig het staakt-het-vuren verlengd met de partijen die niet waren aangesloten bij het Juba-vredesakkoord. De twee voornaamste oppositiepartijen in de Twee Gebieden, de *Sudan People Liberation Movement-N Al-Hilu* factie (SPLM-N Al-Hilu) en de SPLM-N Agar hadden dit vredesakkoord niet ondertekend waardoor er een constante dreiging was van geweld. Het ambtsbericht maakt melding van intercommunaal geweld en daarnaast in met name Zuid-Kordofan crimineel geweld en geweld rondom waardevolle natuurlijke bronnen.

In Blue Nile vonden medio juli 2022 verschillende gevechten plaats tussen de niet-Arabische Hausa en andere bevolkingsgroepen. Als gevolg hiervan is in 2022 een forse toename zichtbaar in het totale aantal doden in Blue Nile ten opzichte van de voorgaande jaren. Hierbij valt op dat dit volgens het ambtsbericht geen burgerdoden betreft. Uit voornoemd rapport van UNITAMS blijkt dat als gevolg van intercommunaal geweld doden, gewonden zijn gevallen en personen ontheemd zijn geraakt in de deelstaat Blue Nile. In aanwezigheid van het hoofd van de Soevereine Raad, Al-Burhan hebben vertegenwoordigers van verschillende stammen uit Blue Nile een raamovereenkomst ondertekend om een einde te maken aan het bloedig geweld van het afgelopen jaar.⁹ Als onderdeel van deze overeenkomst zal er een vredesraad worden opgesteld met *Native Administration* en lokale partijen uit het maatschappelijk middenveld om intercommunale conflicten op te lossen.

In Zuid-Kordofan was een duidelijke toename zichtbaar van zowel het totale aantal doden als het aantal burgerdoden in 2021. In 2022 is er tot 31 juli echter een afname zichtbaar ten aanzien van het voorgaande jaar. Dezerzijds is niet gebleken dat er in de periode na het ambtsbericht ook grootschalige geweldsincidenten hebben plaatsgevonden in Zuid-Kordofan.

4.3.3 Politiek opposanten, mensenrechtenactivisten en personen die werkzaam zijn in de journalistiek

Sinds de militaire machtsovername van 25 oktober 2021 is de situatie voor politiek opposanten, journalisten en mensenrechtenactivisten verslechterd. Direct na de militaire machtsovername zijn er 63 politieke leiders, mensenrechtenactivisten en journalisten gedetineerd. Sommige gedetineerden werden vrij snel weer vrijgelaten, anderen bleven langer in detentie. In de periode van eind oktober 2021 tot medio november 2021 zijn er nog eens 150 activisten opgepakt in het hele land. Veel van de gedetineerden werden in de periode na de overeenkomst tussen Hamdok en Al-Burhan op 21 november 2021

⁸ UN Security Council, *Situation in the Sudan and the activities of the United Nations Integrated Transition Assistance Mission in the Sudan*. ([sg-report-dec-en.pdf](#) ([unmissions.org](#))).

⁹ Sudan Tribune, *Blue Nile tribal groups agree to end bloody violence*. ([Blue Nile tribal groups agree to end bloody violence - Sudan Tribune](#)).

weer vrij gelaten. In de gehele periode vanaf de militaire machtsovername tot 3 maart 2022 zijn er meer dan 1000 mensen gearresteerd zo volgt uit het ambtsbericht.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Gedurende de gehele verslagperiode was er sprake van demonstraties. Hierbij vielen doden en gewonden omdat de autoriteiten deze demonstraties hardhandig neersloegen en zelfs met scherp schoten op demonstranten. Op politiebureaus vond ernstige mishandeling en vernedering van demonstranten plaats. Ook zijn er meldingen van seksueel geweld bij demonstraties. Uit het ambtsbericht volgt dat in de periode van 25 oktober 2021 tot en met eind november 2021 meer doden zijn gevallen bij demonstraties dan in de periode na het akkoord tussen Al-Burhan en Hamdok van 21 november 2021. Sinds de invoering van de noodverordening in december 2021 is er sprake geweest van meer gerichte arrestaties en het gericht doden van demonstranten waar dit daarvoor willekeuriger en grootschaliger was. Hierbij worden met name mogelijke tegenstanders van het militaire bewind opgezocht.

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

De aantallen doden bij het optreden tegen de demonstranten namen af. Volgens een bron uit het ambtsbericht gebeurde dit in voldoende mate om de internationale gemeenschap niet te veel tegen de haren in te strijken maar om gelijktijdig toch de demonstranten zoveel mogelijk te intimideren. De VN vermeldt in een rapport dat is aangehaald in het ambtsbericht voorts dat de meeste demonstranten en toeschouwers die gearresteerd zijn na een korte periode werden vrijgelaten. Leaders van de protesten, leden van de verzetscomités en activisten werden echter incommunicado gedetineerd en doorgaans compleet afgesloten van de buitenwereld voor periodes van een dag tot twee maanden.

Hoewel het aantal demonstraties in 2022 grofweg overeenkomt met 2019, het jaar dat het regime van Al-Bashir omver werd geworpen, en het aantal demonstraties dat met excessief geweld is neergeslagen zelfs hoger is dan het aantal in 2019, is het dodental aanzienlijk lager dan in 2019. De toename in demonstraties die met excessief geweld zijn neergeslagen is ook duidelijk zichtbaar sinds de militaire machtsovername van 25 oktober 2021 (van 3% in de periode van 8 februari 2021 tot en met 24 oktober 2021 naar 12% in de periode van 25 oktober 2021 tot en met 31 juli 2022). Desalniettemin verliep het merendeel van de protesten vreedzaam, ook na de militaire machtsovername. Ondanks het feit dat er nu een raamovereenkomst is getekend tussen de militairen en de FFC vinden er nog steeds demonstraties plaats en zijn met name de verzetscomités tegenstander van deze overeenkomst en elke vorm van samenwerking met de militairen.

Uit het ambtsbericht volgt dat er sprake was van actieve monitoring van de inhoud van sociale media in Sudan en dat als gevolg hiervan meerdere arrestaties plaats vonden van personen die zich kritisch uitten over de transitieregering en de veiligheidsdiensten. De precieze capaciteit van de Sudanese autoriteiten hierin is echter niet duidelijk. Gedurende de verslagperiode vonden er ook gerichte acties plaats tegen mediakanalen, waaronder het arresteren van hoofden van nieuwszenders, het blokkeren van nieuwswebsites en het invallen van kantoren van nieuwszenders die verslag deden van de demonstraties. Ook kregen verschillende journalisten, bloggers en social media activisten te maken met intimidaties, arrestaties en veroordelingen omdat zij in hun berichtgeving melding maakten van o.a. corruptie en misstanden door de veiligheidstroepen bij demonstraties.

Ten aanzien van mensenrechtenactivisten geldt dat zij ondanks de verbeteringen uit de vorige verslagperiode in de huidige verslagperiode desalniettemin te maken kregen met intimidatie, mishandeling, arrestaties en veroordelingen. Voorbeelden hiervan zijn onder meer activisten die informatie op Facebook postten over financiële tekorten in de gezondheidszorg, activisten die veiligheidstroepen en politieagenten filmde die vrouwen zouden intimideren en activisten die ageerden voor de ontmanteling van de RSF en het gebruik van de infrastructuur van de RSF voor de opbouw van nieuwe ziekenhuizen.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

4.3.4 LHBTI

Uit dit ambtsbericht blijkt dat leden van de LHBTI gemeenschap maatschappelijk worden gediscrimineerd en gestigmatiseerd indien hun geaardheid, seksuele of genderidentiteit openlijk bekend is. Homoseksuele geaardheid is op zichzelf geen strafbaar delict in Sudan, maar 'sodomie' en 'indecente handelingen' wel. Gedurende de vorige verslagperiode zijn de doodstraf en lijfstraffen voor sodomie opgeheven. Ook is de *Public Order Law* (een wet op basis waarvan LHBTI personen in het verleden ook werden gestraft) afgeschaft in november 2019. Hoewel dit een positieve ontwikkeling was blijkt volgens het ambtsbericht dat deze wetwijzigingen in de praktijk niet werden uitgevoerd door de rechtbanken. Daarnaast is het ook niet langer meer nodig om vier getuigen te hebben om sodomie te bewijzen. Als gevolg daarvan worden personen steeds vaker op basis van slechts een verdenking opgepakt of lastiggevallen. Dit strookt met een bredere trend dat de strafrechtelijke artikelen vooral gebruikt werden om personen af te persen en te intimideren. Daarnaast zijn er ook nog in deze verslagperiode gevallen gedocumenteerd waarbij lijfstraffen werden toegepast.

In de nasleep van de militaire machtsovername is er volgens het ambtsbericht sprake van een toename van homofobie, transfobie en agressie tegen LHBTI personen. Ook is er sprake van een toename in intimidatie van LHBTI personen door de politie en het leger zowel bij demonstraties als daarbuiten. Bepaalde bronnen noemen de situatie zelfs slechter dan ten tijde van het regime van Al-Bashir. In de praktijk is de situatie voor de LHBTI-gemeenschap dan ook verslechterd in de afgelopen verslagperiode. Dit veranderde klimaat heeft tot veel angst geleid onder de LHBTI-gemeenschap en heeft er in de verslagperiode toe geleid dat velen van hen zich niet in het openbaar durfden te vertonen en dat zij zoveel mogelijk onder de radar probeerden te blijven.

4.3.5 Terugkeer

Uit voorgaande ambtsberichten is geen reden gebleken om aan te nemen dat alle Sudanese die terugkeren naar Sudan enkel om deze reden in de bijzondere negatieve aandacht van de Sudanese autoriteiten staan.

De informatie ten aanzien van de situatie voor terugkeerders is beperkt in het huidige ambtsbericht vanwege de beperkte omvang van terugkeer vanuit Europa en het gebrek aan monitoring. Er wordt wel expliciet vermeld dat er geen concrete berichten dan wel signalen van onregelmatigheden bij (gedwongen) terugkeer zijn gevonden en dat er ook geen gevallen bekend zijn van personen die bij terugkeer problemen hebben ondervonden omdat ze vanuit het buitenland kritiek geuit zouden hebben op de Sudanese regering. Bepaalde bronnen signaleerden echter wel risico's voor personen die terugkeerden naar Sudan. Eén bron gaf daar bij aan dat het niet valt uit te sluiten dat bepaalde personen met een laag profiel en zonder een sterk en mondig netwerk problemen zouden

kunnen ondervinden en dat dit buiten de aandacht van actiegroepen en de media zou kunnen blijven. Daar staat tegenover dat een andere bron vermeldt dat de huidige militaire autoriteiten meer dan het regime van Al-Bashir bezorgd zijn om hun internationale reputatie als 'democratische transitie', en daarom mogelijk willen voorkomen dat terugkeerders bij aankomst gearresteerd, gedetineerd of mishandeld worden. Aanvullend hierop meldt het ambtsbericht dat hoewel niet uitgesloten kan worden dat ambassadepersoneel de sociale media in de gaten houden, het niet waarschijnlijk is dat de inlichtingendienst de middelen heeft om de gehele diaspora te monitoren en dat er vooral aandacht is voor bekende activisten.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

Gelet op vorengaande is er geen reden om aan te nemen dat alle terugkeerders enkel vanwege hun terugkeer in de negatieve aandacht van de autoriteiten zullen komen te staan. Het huidige ambtsbericht geeft daarom geen aanleiding om (gedwongen) terugkeer in algemene zin stop te zetten. Uiteraard vindt er in elk geval een individuele beoordeling plaats.

4.4 Juridische overwegingen

Op 15 december 2021 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan in het hoger beroep van drie Sudanese vreemdelingen die in Nederland hebben deelgenomen aan demonstraties gericht tegen de Sudanese machthebbers, in het licht van de situatie onder de transitieregering in dat land.¹⁰ Het hoger beroep van de vreemdelingen is gegrond verklaard en in haar uitspraak heeft de Afdeling geoordeeld dat onvoldoende duidelijk is of (terugkerende) politieke activisten te vrezen hebben voor de autoriteiten. De Afdeling heeft geoordeeld dat niet zonder meer geconcludeerd kan worden dat de vreemdeling voldoende heeft overgelegd om een gegronde vrees of een reëel risico op ernstige schade bij terugkeer aannemelijk te maken. Desalniettemin heeft de Afdeling ook geoordeeld dat de vreemdeling met de ingebrachte bronnen dusdanige twijfel heeft gezaaid over het standpunt van de Staatssecretaris over de situatie voor (terugkerende) politieke activisten in Sudan, dat zij gelet op de samenwerkingsverplichting oordeelt dat het aan u is om deze twijfel weg te nemen.

Op 24 februari 2022 hebt u daarom een besluit- en vertrekmoratorium afgekondigd voor de groep (terugkerende) politieke opposanten. Dit moratorium is op 23 augustus 2022 verlengd voor 6 maanden. Dit moratorium zal per 24 februari 2023 vervallen dan wel op het moment dat u een keuze maakt over het beleid, voor zover dat voor deze datum is. Door akkoord te gaan met de adviezen in deze nota worden er duidelijke beleidskaders geschetst aan de hand waarvan er weer besluiten genomen kunnen worden in zaken van politiek opposanten. De precieze consequenties voor politieke opposanten zullen uiteraard afhangen van de feiten in het individuele geval.

4.5 Krachtenveld

Deze nota is afgestemd met IND (JZ/SUA/TOELT), DMB (AO&T/JAZ) en de DT&V

4.6 Uitvoering

IND

¹⁰ ECLI:NL:RVS:2021:2792 (15 december 2021). ECLI:NL:RVS:2021:2793 (15 december 2021). ECLI:NL:RVS:2021:2794 (15 december 2021).

Op dit moment behandelt de IND een gedeelte van de asielaanvragen van Sudanese onderdanen niet. Het gaat dan om aanvragen waarbij de vreemdeling stelt politieke activiteiten te hebben verricht tegen de Sudanese autoriteiten. Hiervoor geldt namelijk het besluit- en vertrekmoratorium. Met het voorgestelde beleid kan de IND na het vervallen van het moratorium per 24 februari as. deze asielaanvragen weer inhoudelijk behandelen. Van februari 2021 t/m december 2021 zijn er ca. 120 eerste asielaanvragen ingediend en in heel 2022 zijn er ca. 195 eerste asielaanvragen ingediend door Sudanese vreemdelingen.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
10 februari 2023

Ons kenmerk
4147398

DT&V

In de periode februari 2021 t/m december 2021 hebben er in totaal ca. 40 vertrekken plaatsgevonden (incl. Dublin overdrachten). In 2022 hebben er in totaal ca. 30 vertrekken plaatsgevonden (incl. Dublin overdrachten).

4.7 Communicatie

Indien u akkoord bent met bovenstaande adviezen zal de Tweede Kamer per bijgevoegde brief geïnformeerd worden. Naar aanleiding van de brief aan de Kamer kan hier mogelijk aandacht aan worden besteed door de media. Tevens kan er aandacht worden verwacht van verschillende NGO's en een aantal politieke partijen. Hiervoor zullen indien nodig Q&A's en een woordvoeringslijn worden opgesteld in afstemming met DCOM.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.